Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-03-23

LS 2015-1509

Landstingsstyrelsen

Motion 2015:46 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om Program för cirkulär ekonomi för ett mer resurseffektivt landsting

Föredragande landstingsråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har lämnat en motion om program för cirkulär ekonomi för ett mer resurseffektivt landsting.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Inom ramen för miljöprogrammet arbetar landstinget redan idag med cirkulär ekonomi inom en rad områden i och med att resurseffektivitet blev ett nytt målområde i landstingets miljöpolitiska arbete när Miljöutmaning 2016 antogs av landstingsfullmäktige. Nedan följer några konkreta exempel på hur Stockholms läns landsting arbetar med cirkulär ekonomi:

- Återanvändning och återvinning beaktas vid upphandling där det är relevant.
- Utveckling av hemsidan www.returen.nu för att förbättra möjligheten att återanvända möbler och andra varor, kommer att utvidgas till fler verksamheter.
- Återtagstjänst för IT-produkter.
- Trafikförvaltningen har en rutin för anläggningsprojekt där det framgår att återanvändning ska göras i så stor utsträckning som ekonomiska och tekniska förutsättningar medger. Locum AB

arbetar likartat och kravställer bland annat för att främja återanvändning i ombyggnadsprojekt.

- Landstinget har under 2013 deltagit i ett Vinnovafinansierat forskningsprojekt för att öka återvinningen av plast från sjukvården.
- Landstinget deltar i ett Vinnovafinansierat projekt för att ta fram en demonstrationsprodukt till vården som är en biobaserad engångstextil och som kan återvinnas och därmed skapa ett cirkulärt flöde.
- Landstingets leverantör av tvätt- och textilservice, Textilia, är involverade i två forskningsprojekt i syfte att möjliggöra återvinning av flergångstextiler.

I det miljöprogram som förväntas antas under år 2016 kan frågan om hur landstinget på bästa sätt använder resurser komma att behandlas ytterligare.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 8 mars 2016
Motion 2015:46

Torbjörn Rosdahl

Gustav Hemming

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-03-08

LS 2015-1509

Handläggare:
Clara Wahren

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -03- 09
Dnr. LS 2015-1509
Rotel IX

Motion 2015:46 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om Program för cirkulär ekonomi för ett mer resurseffektivt landsting

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har lämnat en motion om program för cirkulär ekonomi för ett mer resurseffektivt landsting.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 8 mars 2016
Motion 2015:46

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har lämnat en motion om program för cirkulär ekonomi för ett mer resurseffektivt landsting.

Landstinget arbetar med frågan om resurseffektivitet och vill i detta tjänsteutlåtande lyfta fram några av exempel på initiativ för ökad återanvändning och återvinning. I det miljöprogram som förväntas antas under år 2016 kan frågan om hur landstinget på bästa sätt använder resurser komma att behandlas ytterligare.

Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Motionärerna har ett antal förslag kring cirkulär ekonomi för Stockholms läns landsting. Enligt motionärerna handlar cirkulär ekonomi kortfattat om att skapa förutsättningar för fullständiga kretslopp,– förenklat om att återanvända och laga trasiga saker istället för att slita och slänga,. Förslagen innefattar att tillgodogöra sig erfarenheter från andra offentliga aktörer, att genomföra en förstudie för att ta fram en affärsmodell för cirkulär ekonomi, att utifrån förstudien verka för att införa testverksamhet, att ta fram kunskapsmaterial samt att ta fram en åtgärdsplan för att uppnå bättre styrning och uppföljning av rutiner.

Överväganden
Landstinget arbetar redan idag med frågan om minskad resursförbrukning, samt med delar av konceptet cirkulär ekonomi inom målområde Resurseffektivitet i Miljöutmaning 2016. Nedan är några exempel på initiativ för att öka återanvändning och återvinning som genomförts under programperioden.

- Utveckling av hemsidan www.returen.nu för att förbättra möjligheten att återanvända möbler och andra varor inom Karolinska Universitetssjukhuset. Tjänsten kan komma att utvidgas till att omfatta fler verksamheter inom landstinget. Även TioHundra har utvecklat en egen annonssida.
- För att öka återanvändningen av IT-utrustning upphandlas nu en återtagstjänst för IT-produkter. Det har sedan tidigare funnits avtal för återanvändning av datorer, men det nya avtalet kommer att omfatta fler produktgrupper.
- Trafikförvaltningen har en rutin för anläggningsprojekt där det framgår att återanvändning ska göras i så stor utsträckning som ekonomiska och tekniska förutsättningar medger. Locum AB arbetar likartat och kravställer bland annat för att främja återanvändning i ombyggnadsprojekt. Exempel på bygg- och anläggningsmaterial som återanvänts är armaturer och innertaksplattor i Locum AB:s projekt samt schaktmassor, sprängsten, slipers, spår, växlar, kontaktledningsstolpar och belysningsstolpar i trafikförvaltningens projekt. En entreprenad vid upprustningen av Roslagsbanan beräknade att de sparade 7,5 miljoner kronor på att återanvända material istället för att köpa nytt.
- Landstinget har under 2013 deltagit i ett Vinnovafinansierat forskningsprojekt tillsammans med plastindustrin, återvinningsindustrin och forskningsinstitut för att öka återvinningen av plast från sjukvården. Resultatet visade att det

finns en potential att öka återvinningen, men för att öka betydligt behöver plaståtervinningssystemen och återvinningstekniker i Sverige vidareutvecklas. Plaståtervinningssystemet hanterar framför allt förpackningar och har svårt att hantera komplexa plastprodukter vilket en stor del av sjukvårdens plastavfall består av.

- Återanvändning och återvinning beaktas vid upphandling där det är relevant. Om möjligt (av patientsäkerhetsskäl, arbetsmiljö, kvalitet etc.) upphandlas exempelvis flergångssjukvårdsmaterial. Kvaliteten på flergångsinstrument höjdes till exempel i senaste upphandlingen för att möjliggöra längre livslängd på produkterna. Generellt används dock mestadels engångsmaterial inom vården. Landstinget har som mål att minska miljöpåverkan från denna användning, antingen genom att minska förbrukning, ersätta med flergångsprodukter eller stimulera utveckling av engångsprodukter med mindre miljöpåverkan, exempelvis genom biobaserade material för bland annat sopsäckar.
- Landstinget deltar i ett Vinnovafinansierat projekt för att ta fram en demonstrationsprodukt till vården som är en biobaserad engångstextil och som kan återvinnas och därmed skapa ett cirkulärt flöde. I dagsläget förbränns alla textilier, både engångs- och flergångstextilier, efter kassering.
- Landstingets leverantör av tvätt- och textilservice, Textilia, är involverade i två forskningsprojekt (inom Bioinnovation och Mistra Future Fashion) i syfte att möjliggöra återvinning av flergångstextiler. Landstinget har inte varit direkt involverade i projekten men Textilia äger textilstocken så landstinget berörs indirekt.

Resurseffektivitet var ett nytt målområde i landstingets miljöpolitiska program i och med Miljöutmaning 2016. Det har inte varit någon stark central styrning under programperioden, utan målområdet har präglats mycket av kunskapsuppbyggnad, pilotprojekt och framtagande av rutiner. En förvaltning eller ett bolag måste t.ex. inte återanvända möbler/byggmaterial istället för att köpa nytt, men de måste ha rutiner som främjar återanvändning.

Samverkan med näringsliv har främst skett genom de forskningsprojekt landstinget varit involverade i. Det finns en potential att involvera både näringsliv, andra offentliga aktörer och välgörenhetsorganisationer mer, exempelvis för att hitta avsättning för material såsom möbler och medicinteknisk utrustning som landstinget inte har behov av men som har återanvändningspotential. Det finns dock ett antal juridiska frågor att reda ut först kring bland annat ansvar och konkurrens.

SLL Hållbarhet följer utvecklingen som sker i bland annat Västra Götalandsregionen och kommer även att titta på erfarenheterna från andra relevanta aktörer.

Upphandling är ett av de främsta verktygen för att hitta nya lösningar och produkter samt att minska påverkan från kemikalier och minska materialåtgång. SLL Hållbarhet avser att fortsätta att utveckla kravställning avseende miljö och sociala krav kombinerat med innovationsvänlig upphandling för att landstinget ska kunna sikta mot en mer cirkulär ekonomi.

I det miljöprogram som förväntas antas under år 2016 kan frågan om hur landstinget på bästa sätt använder resurser komma att behandlas ytterligare.

Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2015-12-10

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -12- 15
Dnr. LS 2015-1509

2015:46

Program för cirkulär ekonomi för ett mer resurseffektivt landsting, motion av Vivianne Gunnarsson (MP) m. fl.

Begreppet cirkulär ekonomi är inte nytt men har på senare år blivit allt mer diskuterat som ett möjligt svar på behovet av hållbarhet och hushållning med resurser med bibehållet näringsliv och möjligheter till en ny arbetsmarknad. Kortfattat handlar cirkulär ekonomi om att skapa förutsättningar för fullständiga kretslopp - förenklat om att återanvända och laga trasiga saker istället för att slita och slänga.

I miljöutmaning 2016 antogs målet om minskad resursförbrukning. Målet konkretiserades sedan ner i ett antal delmål varav ett handlade om att öka återanvändningen. Utvärdering visar att landstinget har genomfört insatser för att att uppnå detta mål. Ett exempel är informationverktyget Returen där möbler som inte längre används inom en del av verksamheten kan annonseras och istället hitta en ny ägare inom en annan del av Sll. Från Miljöpartiets sida ser vi detta arbete som en bra början. Att jobba fram system för cirkulär ekonomi handlar dock om att gå ett steg längre där näringslivet också involveras.

Att övergå från linjära till cirkulära flöden i landstingets verksamhet låter sig inte göras över en natt. Kräver jobb i flera steg och på flera områden. Första steget handlar om att ta bort miljöfarliga ämnen ur produkter för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att återanvända dem. Steg två handlar att de produkter vi köper in eller upphandlar ska vara möjliga att ta isär för att på det sättet möjliggöra att de kan lagas då de går sönder. Tredje steget handlar om att utveckla nya affärsmodeller där utslitna produkter kan tas tillvara, repareras och säljas vidare. Syftet är att med detta hitta system där vi följer samma modell som EU:s avfallsdirektiv dvs först återanvända, därefter återvinna och i sista hand energiåtervinnas.

Att utveckla nya affärsmodeller för cirkulär ekonomi är inte heller enkelt. I region Västra Götalandsregionen och Borås samt Växjö kommun pågår dock idag testverksamhet med projekt inom cirkulär ekonomi som ett led i att skapa ökad hållbarhet. Affärsmodellerna som ligger tillgrund för testverksamheten har arbetats fram tillsammans med de lokala högskolorna och syftet har varit att regionen tillsammans med det regionala näringslivet ska hitta affärsmodeller som möjliggör en högre grad av återanvändning än i de normala linjära flöden. Områdena inom regionens verksamhet som de fokuserat på har varit möbler och textilier. I Växjö och Borås kommun har även inkorporerandet av socialt företagande varit en viktig del i skapande av dessa projekt. Från Miljöpartiets sida anser vi att dessa projekt från region

Västra Götaland och ovan nämnda kommuner vore viktigt inspiration till landstingets arbete med att ta fram egna modeller för cirkulär ekonomi. Dels för att ta tillvara viktiga erfarenheter som gjort men även för att de som föregångare har visat att det går att ställa om till mer cirkulära flöden.

Som beskrivet ovan kräver införande av cirkulär ekonomi även en ny syn på hur vi jobbar med traditionella upphandlingar. Istället för att i upphandlingar tänka att vi ska ta fram en produkt som ska användas och sedan kasseras behöver vi tänka hur produkten kan återbrukas, dvs användas igen eller på annat sätt eller annan plats i landstingets verksamhet. Ett sådant tänk behöver integreras i alla delar av landstingets upphandlingsverksamhet.

Till sist är det av central betydelse för att ett arbete med att införa cirkulära flöden i verksamheterna att det finns styrning och tydliga rutiner för hur vi jobbar med att minska avfall och öka återanvändningen. Utvärderingen av det nuvarande miljöprogrammet visar på brister inom detta område. Därför behöver SLL även ta fram en åtgärdsplan för hur vi kan bli bättre på att följa upp rutiner samt hur vi bättre kan styra arbetet ute i verksamheterna i syfte att öka återanvändningsgraden.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att SLL snarast tillgodogör sig erfarenheterna från att jobba med cirkulär ekonomi inom Västra Götalandsregionen samt Borås och Växjö kommun.

att SLL genomför en förstudie tillsammans med universitet eller annan lämplig aktör för att ta fram en affärsmodell för cirkulär ekonomi inom landstingets verksamhet.

att utifrån resultatet av en sådan förstudie verka för att införa en testverksamhet inom området för cirkulär ekonomi tillsammans med aktörer från näringslivet.

att SLL tar fram ett kunskapsmaterial kring hur återbruk kan införas som en integrerad del i kommande upphandlingar.

att SLL tar fram en åtgärdsplan för att uppnå bättre styrning samt uppföljning av rutiner inom verksamheterna inom ramen för deras arbete med att uppnå nuvarande och kommande Miljöutmaning, detta i syfte att öka återanvändningsgraden i SLLs verksamheter.

Vivianne Gunnarsson

Tomas Eriksson

Aviva Barczewska

Kristin Lilieqvist

Michel Silvestri

Shadi Larsson

Thomas Bengtsson

Susanne Nordling

Ndumbe Bah Ohman

MALIN FIJEN PACSAL

Bengt Annebäck